

CS

Evropská unie
Regionální politika

info regio

Č. 25 | březen 2008 | panorama

**Regionální politika,
udržitelný rozvoj
a klimatické změny**

Obsah

Regionální politika, udržitelný rozvoj a klimatické změny

Udržitelný rozvoj a regionální rozvoj – od klimatické výzvy po akci v oblasti energie

Klimatické změny – a jejich dopad na naši výrobu a spotřebu – se rostoucí měrou stávají středem zájmu politiky udržitelného rozvoje.

Regionální přizpůsobení klimatickým změnám: výzva pro evropské územní plánování

Pro Evropany je kritické provést včasné, přiměřené a cenově účinné přizpůsobující opatření, která by zabránila nebo zmenšila potenciální škody způsobené klimatickými změnami na lidských a ekologických systémech.

Regiony pracující společně na udržitelném rozvoji

Sít Zelené regionální programy rozvoje (GRDP - Greening Regional Development Programmes) vyvinula programy, které by měly pomoci veřejným orgánům položit silný důraz na problematiku životního prostředí v místním a regionálním rozvoji.

ERDF v akci: Spojené království, Rakousko, Řecko, URBACT

Od začátku: Polsko

Zpráva: Na dobré cestě k hospodářství s nízkými uhlíkovými zplodinami

Východní Anglie je jeden z mála evropských regionů, který pravděpodobně dosáhne nových a náročných cílů EU v oblasti snížení uhlíkových zplodin stanovených Evropskou komisí.

Od začátku: Kanárské ostrovy (Španělsko)

INTERREG v akci

Fotografie (strany): Evropská komise (1, 3, 4, 5, 6, 15), LIFE projects (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9), Mark Passmore (10, 11), South West Regional Office (12), Ecodyfi (13), Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau (13), ANATOLIKI S.A. (13), Commune Napoli (13), EEDA (16, 28, 29), Dong Energy A/S (17), Instituto Tecnológico de Canarias (20), ASECOR (21), Stadtreinigung Leipzig, Vital Signs project (21), GTK (21).

Obálka: Projekt Řeka Nestos: přehrada na řece Thissavros pro účely zavlažování a pokrytí energetických potřeb (ve spolupráci s Bulharskem), Darma, Řecko. Ostatní přispěvatelé: Pierre Ergo, Jean-Luc Janot.

Šéfredaktor: Ana-Paula Laissy, Evropská komise, GŘ pro regionální politiku. Tento časopis je tištěn v angličtině, francouzštině a němčině na recyklovaném papíře.

Tématické dokumenty jsou dostupné ve 22 jazycích Evropské unie na: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm
Názory vyjádřené v této publikaci jsou názory autorů a nevyjadřují nutně stanovisko Evropské komise.

Udržitelný rozvoj a regionální rozvoj – od klimatické výzvy po akci v oblasti energie

Klimatické změny – a jejich dopad na naši výrobu a spotřebu – se rostoucí měrou stávají středem zájmu politiky udržitelného rozvoje. Představují tedy, jak pro centrální, tak pro regionální rozvoj, nebývalou výzvu, ale také příležitost pro evropské regiony ve smyslu jejich schopnosti inovace a schopnosti vytvářet nová pracovní místa.

Velký fotovoltaický systém vyrábí 530 MWh ze sluneční energie v Blons, Rakousko.

„Udržitelný rozvoj“, který představuje rovnováhu mezi ekonomickými a společenskými zájmy a zájmy o ochranu životního prostředí, je již po dlouhou dobu základním cílem evropské politiky. Avšak jedna velká výzva nyní získává přednost: klimatické změny¹. Ačkoliv procesy vedoucí ke klimatickým změnám jsou spjaté s množstvím oblastí (vzduch, voda, půda, biodiverzita) a s množstvím sektorů (doprava a stavebnictví, průmysl a zemědělství), jeden klíčový prvek prochází všemi zmiňovanými – energie. Energie je silně závislá na fosilních palivech, která jsou nejen největším přispěvatelem ke skleníkovému efektu, ale je omezená také ve smyslu zbývajících zásob. Tato situace

znamená, že EU je závislá na vnějších energetických dodávkách a je vystavena nestabilitě cen.

Dává tedy smysl, aby se energie a klimatické změny umístily na předních místech ze sedmi výzev, uveřejněných v Evropské strategii pro trvale udržitelný rozvoj (SDS - Sustainable Development Strategy), přijaté Radou Evropské unie ve 2006. Šest ostatních výzev uvedených v SDS jsou udržitelná doprava, udržitelná spotřeba a výroba, zachování přírodních zdrojů, zdraví, společenské začlenění a demografie a globální chudoba.

(1) Zelený document od Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropské ekonomické a sociální radě a Radě regionů – Přizpůsobení se klimatickým změnám v Evropě – příležitost pro akci EU (KOM(2007) 354 v konečném znění); a project PESETA – Dopady klimatických změn v Evropě: <http://peseta.jrc.es/>

První zpráva Komise o trvale udržitelném rozvoji

22. října přijala Evroská komise svoji první zprávu o pokroku v SDS². Ačkoli pokrok v oblasti zůstává mírný, rozvoj v evropské a v národních politikách je mnohem povzbudivější, obzvláště v oblasti energií a klimatických změn. Nová integrovaná politika, přijatá Radou v březnu 2007, hraje důležitou roli mezi důležitými opatřeními přijatými na evropské úrovni. Téměř všechny členské státy přijaly strategie boje proti klimatickým změnám.

Den bez aut v Bruselu, Belgie.

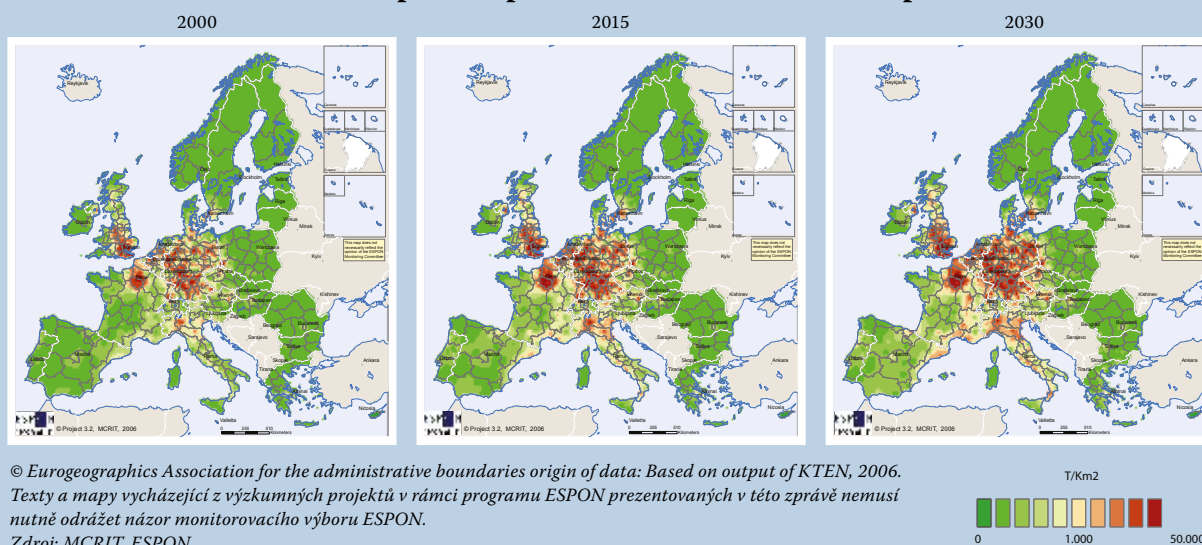
Na rozdíl od jiných sektorů a bez ohledu na zlepšení účinnosti vozidel, emise skleníkových plynů způsobených dopravou pokračuje v růstu v souladu s růstem HDP. V oblasti udržitelné výroby je obtížné vyhodnocovat výsledky v širokém měřítku. Rostoucí počet společností nabízí udržitelné výrobky a služby, různé iniciativy povzbuzují eko-technologie a různé ekologické nálepky jsou na vzestupu, přesto stále zůstává významný nevyužitý potenciál. V otázkách přírodních zdrojů zůstává situace různorodá a složitá, přičemž některé oblasti jsou skutečně závažné, jako je kvalita půdy, biodiverzita a zdroje moří.

Energie a regiony: studie Evropského parlamentu

Studie³ publikovaná v červnu 2007, která byla provedena pod záštitou Evropského parlamentu, zkoumá podporu udržitelných a obnovitelných energií v programech Politiky soudržnosti v letech 2000–2006 v 15 členských státech a v projektech Národních strategických referenčních rámců (NSRR) 2007–2013 27 členských států.

V období 2000–2006 dosáhly plánované výdaje na udržitelné a obnovitelné energie v programech Strukturálních fondů 1 % celkových výdajů. NSRR pro rozpočtové období 2007–2013 vykazují v této oblasti podstatný nárůst. Z této částky bylo vyčleněno 15 miliard € na investice do obnovitelných energií, energetické účinnosti a čisté městské dopravy. Ve srovnání s předcházejícím plánovacím obdobím (2000–2006) tato částka představuje pětinasobek investic do cílů Sbližování a sedminásobek částky na cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

Scénář trendů: Emise CO₂ na plochu způsobené městskou silniční dopravou

(2) Zpráva Komise Radě a Parlamentu – Dílčí zpráva o Strategii udržitelného rozvoje 2007 (KOM(2007) 642 v konečném znění).

(3) Evropský parlament, Generální ředitelství pro vnitřní politiku Unie: Využívání udržitelných a obnovitelných energií v kontextu strukturální politiky 2007–2013 (červen 2007).

Elektrárna na ropné lupky v Estonsku.

Studie Parlamentu uvádí 15 příkladů osvědčených metod a formuluje tři obecná doporučení: stanovit dosažitelný cíl, větší důraz na strategický přístup k udržitelným a obnovitelným energiím a lepší řízení energetických hledisek při sektorových zásazích.

20 20 do roku 2020

Návrh Směrnice⁴, podaný Komisí Radě a Evropskému parlamentu 23. ledna 2008, si klade za cíl podpořit úsilí o dosažení energetických a klimatických cílů, přijatých Radou v březnu 2007. Na základě ekonomických a ekologických důvodů pro používání obnovitelných energií a vycházejíc

z potřeby posílení podpůrného právního rámce, Komise navrhuje ambiciózní balík opatření, která znamenají začátek „nové průmyslové revoluce“.

Tato opatření mají za cíl dosáhnout do roku 2020 následující: 20 % snížení emisí skleníkových plynů v celé EU v porovnání s úrovní roku 1990 (30 %, bude-li mezinárodní konsensus); 20 % podíl obnovitelných energií na energetické spotřebě EU do roku 2020 (v porovnání s dnešními 8,5 %) a používání biopaliv pro 10 % spotřeby paliv na dopravu tam, kde je palivo vyráběno ekonomicky přijatelným způsobem. Je rovněž navrženo zlepšení systému obchodování s emisemi.

(4) Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské ekonomické a sociální radě a Radě regionů – 20 20 do 2020. Evropské příležitosti pro klimatické změny (KOM(2008) 30 v konečném znění).

Životní prostředí a udržitelný rozvoj v ...

... strategických vodítkách Společenství v letech 2007–2013

Strategická vodítka Společenství pro soudržnost¹, přijatá Radou, poskytují členským státům a regionům soubor vodítek pro „podporu harmonického, vyváženého a udržitelného rozvoje Společenství“. Mnoho s těchto vodítek, která jsou uvedena dále, souvisí s životním prostředím.

Vodítko 1.1: „Učinit Evropu a její regiony přitažlivějšími místy pro investice a pro práci“. To zahrnuje rozšíření dopravní infrastruktury (1.1.1), spolu s tím zlepšení funkčních charakteristik režimů dopravy a jejich vyvážené rozložení v souladu s Bílou knihou o dopravní politice.

Lepší synergie mezi ochranou životního prostředí a růstem (1.1.2) znamená dát přednost boji se znečištěním u zdroje, obzvláště v případech odpadů. Rada vyzývá k:

- větším investicím do infrastruktury tak, aby bylo vyhověno evropské legislativě pro životní prostředí a závazkům z Kjóto;
- rehabilitaci fyzického životního prostředí a dědictví;
- vytvoření přitažlivého prostředí pro podnikání;
- stanovení opatření na předcházení rizik prostřednictvím zlepšeného nakládání s přírodními zdroji;
- lépe zacílenému výzkumu;
- lepšímu využití komunikačních a informačních technologií;
- více inovacím ve veřejné správě.

S ohledem na méně intenzivní využívání tradičních energetických zdrojů (1.1.3) sestávají navržené akce z:

- podpory projektů na zlepšení energetické účinnosti rozvojových modelů s nižší energetickou náročností;
- podpory obnovitelných energií a alternativních technologií;
- soustředění investic do tradičních energetických zdrojů tam, kde jsou důkazy o selhání trhu.

Vodítko 1.2: „Zlepšení znalostí a inovací pro růst“. Pro usnadnění inovací a podnikání (1.2.3) jsou členské státy vyzývány, aby těžily ze síly EU v eko-inovacích a podporovaly zavádění řídicích systémů ohleduplných k životnímu prostředí.

... Národních strategických referenčních rámcích a v Operačních programech

Při návrzích 27 „Národních strategických referenčních rámců“ (NSRR) schválených Komisí byla použita Strategická vodítka pro soudržnost 2007–2013. NSRR jsou základem 434 operačních programů, z nichž byly téměř všechny přijaty.

Ve svém celku tyto dokumenty odrážejí široké odhodlání členských států k ochraně životního prostředí a k prevenci rizik, přičemž celkové investice činí 51 miliard eur. V rámci nových programů na roky 2007–2013 dosahuje pomoc Politiky soudržnosti přidělená pro udržitelné a obnovitelné energie a čistou městskou dopravu částky 15,2 miliard €.

... iniciativě „Regiony pro ekonomickou změnu“

Tato iniciativa byla spuštěna Komisí pro usnadnění zavádění Strategických vodítek prostřednictvím meziregionální spolupráce a sítě pro rozvoj měst Urbact. Pro tuto iniciativu bylo vyčleněno 327 milionů € a týká se 30 prioritních témat, z nichž je deset zaměřeno na životní prostředí.

... nařízeních Strukturálních fondů a Fondů soudržnosti

Nová nařízení Strukturálních fondů a Fondů soudržnosti kladou větší důraz na aspekty životního prostředí při udržitelném rozvoji. **Všeobecné nařízení** je zmiňuje v definici cílů a poslání fondů (článek 3), zatímco článek 17 umísťuje působení fondů výhradně v mezích rámce udržitelného rozvoje s cílem ochrany a zlepšování životního prostředí.

Nařízení **Evropského fondu pro regionální rozvoj** stanovuje opatření na ochranu životního prostředí předpokládaná ve všech oblastech pro každý z nových přednostních cílů: Sbližování (Článek 4), Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (Článek 5), Evropská územní spolupráce (Článek 6).

Článek 1 nařízení **Fondu soudržnosti** znovu opakuje, že tento fond byl vytvořen na základě přání posílit ekonomickou a sociální soudržnost s ohledem na udržitelný rozvoj, zatímco Článek 2 zdůrazňuje nové zaměření fondu na udržitelný rozvoj, přičemž deklaruje vhodnost pro „energetickou účinnost a obnovitelné energie“.

■ Péče o ekosystémy je starost každého z nás.

(1) Rozhodnutí ze 6. října 2006 o Strategických vodítkách Společenství k soudržnosti (2006/702/EC).

Regionální přizpůsobení klimatickým změnám: výzva pro evropské územní plánování

Ronan Uhel a Stéphane Isoard¹

Pro Evropu je kritické provést včasné, přiměřené a cenově účinné přizpůsobující opatření, která by zabránila nebo zmenšila potenciální škody způsobené klimatickými změnami pro lidstvo a pro ekologické systémy.

■ Záplavy jsou prvními viditelnými následky klimatických změn.

Nejhorší vliv klimatických změn nemusí zasáhnout Evropu ani letos, ani příští rok. Nesmíme si však dovolit být ukolébáni. Loňské dramatické lesní požáry v Řecku a záplavy ve Spojeném království ukázaly devastující sílu živlů na lidské zdraví a ekosystém a jejich společensko-ekonomické dopady. Ačkoli se dopady klimatických změn budou na území Evropy lišit, poslední posouzení Mezivládního panelu o klimatických změnách (IPCC - Intergovernmental Panel on Climate Change) ukazuje, že četnost a intenzita mimořádných událostí souvisejících s počasím v budoucnosti poroste v důsledku globálního oteplování. I kdyby emise skleníkových plynů ustaly dnes, tyto změny budou pokračovat po mnoho desítek let a v případě hladiny moří po staletí; odhady pro rok 2100 předpokládají, že teploty v Evropě stoupnou o 2 až 6 °C nad hodnoty roku 1990.

Nezbytnost přizpůsobení se: regionální a územní záležitost

Jihovýchodní Evropa, Středozeší a Střední Evropa jsou oblasti nejcitlivější na klimatické změny. Na druhou stranu, severní a některé západní oblasti Evropy mohou zažít některé pozitivní dopady, obzvláště v zemědělství, i když na pouze omezenou dobu. Výsledkem klimatických změn může být zvýšení výnosů komerčních lesů v severní Evropě, zatímco v oblasti Středomoří a kontinentální Evropy jsou očekávány poklesy v důsledku častějšího výskytu sucha. Kromě toho bude v jižní Evropě častější nebezpečí požárů. Horské oblasti, například Alpy, jsou obzvláště citlivé na klimatické změny a již nyní trpí nadprůměrným nárůstem teplot, kde tání ledovců a věčně zmrzlé půdy

(1) Ronan Uhel je vedoucím útvaru Územní analýzy a Stéphane Isoard je vedoucím projektu Klimatické změny a jejich dopady & přizpůsobování při EEA. Evropská agentura pro životní prostředí, Kongens Nytorv 6, 1050 Copenhagen K, Denmark. www.eea.europa.eu

pravděpodobně způsobí nárůst přírodních nebezpečí, půdní eroze a záplav. Rakousko již vyhodnocuje tato rizika a s nimi spojené záporné vlivy na zimní turistiku, odhaduje svoji zranitelnost vůči dopadům klimatických změn a navrhuje možné akce, které by přijala ve vhodnou dobu, aby minimalizovala společenské ztráty. Klimatické změny mohou mít nesmírné dopady na pobřežní oblasti v důsledku stoupání hladiny moří a změn v četnosti nebo intenzity bouří. Holandsko, společně s účastníky v různých sektorech, rozvíjí plány na snížení rizik způsobených pobřežními a říčními záplavami. Přirozené prostředí a pobřežní ekosystémy u Baltického, Středozemního a Černého moře jsou v mimořádné míře vystaveny rizikům spojeným s významnými ztrátami mokřin.

Pro Evropany je proto kritické toto rozpoznat a provést včasná, přiměřená a cenově účinná přizpůsobující opatření, která by zabránila nebo zmenšila potenciální škody způsobené takovými změnami na lidských a ekologických systémech.

Barva arktických lišek se již mění v důsledku klimatických změn.

Snížení zranitelnosti a zvýšení odolnosti je obecnou a naléhavou prioritou pro všechny země, regiony, podniky a účastníky v Evropské unii.

Nedostatky v informacích a znalostech

Tvůrci politiky a veřejnost potřebují informace a hlavní výzvou bude dále rozvíjet vědecké porozumění klimatickým změnám a jejich dopadům v regionálním měřítku tak, aby mohla být vyvinuta a provedena nejlepší možná opatření. V současné době ještě nemáme ani dostatek vědomostí k tomu, abychom provedli strategické a koordinované akce na úrovni EU nebo na národních úrovních, natož na regionální a místní úrovni.

Hlavní prioritou je zlepšit naši vědomostní základnu. Některé země vyvíjejí nebo dokončily národní vyhodnocení zranitelnosti a národní plány přizpůsobení (např. Dánsko, Finsko, Francie, Portugalsko, Španělsko, Švédsko, Holandsko a Spojené království). Potřebujeme však provádět další vyhodnocení zranitelnosti a schopnosti přizpůsobení pro klíčové hospodářské sektory a témata životního prostředí a použít vhodné analytické nástroje, jako je územní plánování, pro ohrožené oblasti. Je zapotřebí

provádět další důkladný výzkum a koordinovanou analýzu postavenou na souborech základních údajů a modelů, například regionální zpětnou analýzu evropského klimatu, aby bylo možné spojit vylepšené hydrologické modely s klimatickými změnami. Jedině tímto způsobem můžeme klást základní otázky, jako například zda nedostatek vody v regionu je důsledkem nízkých srážek nebo špatného hospodaření.

Ekonomická cena dopadů klimatických změn (tzn. cena nečinnosti) zvyšující se měrou pomáhá informovat politickou diskuzi. Je nezbytné, aby byly vyvinuty odpovídající adaptivní odezvy jako prostředek zmírnění škod nebo využít příležitosti spojené s klimatickými změnami. Ekonomická cena poskytuje společné měřítko pro odhad a sledování vlivů na celé sektory a může pomoci určit klíčové oblasti zájmu. Jeví se také potřeba ekonomické perspektivy v evropských a národních adaptačních politikách, abychom doplnili naše znalosti o dopadech klimatických změn. Existuje opravdu velmi málo

Letectví je jeden z nejrychleji rostoucích zdrojů znečištění a uhlíkových emisí.

kvantifikovaných informací o nákladech přizpůsobování a je naléhavě nutná další práce pro vybudování důkazní základny pro podporu informovaného, cenově účinného a přiměřeného přizpůsobování v Evropě.

Správné postupy při počátečních přizpůsobovacích činnostech, obzvláště těch, které souvisejí se současnými jevy extrémního počasí, musí být dokumentovány a sdíleny. Evropská agentura pro životní prostředí (EEA - European Environment Agency) založila databázi akcí členských států v sektoru vody, která ale musí být pravidelně aktualizována příslušnými národními organizacemi a rozšiřována na nové členské státy a další sektory. Neocenitelné informace jsou dostupné také z ostatních mezinárodních struktur, například Rámcová konvence o klimatických změnách OSN a IPCC mají rozsáhlá data o zranitelnosti a přizpůsobivosti, ale tyto informace musí být v mnohem větší míře dostupné.

Výsledky výzkumných programů nebyly vždycky plně sdíleny s tvůrci politiky a ostatními účastníky ve formě, která by jim byla srozumitelná. Existují některé dobré příklady, jako je ESPACE (European Spatial Planning – Evropské územní plánování: Přizpůsobení se klimatickým jevům) a projekty BRANCH (Biodiversity Requires

Adaptation in Northwest Europe under a Changing climate - Biodiverzita v severní Evropě potřebuje přizpůsobení měnícímu se klimatu) pod programem Společenství INTERREG, ale obecně existuje naléhavá potřeba projektů, které mohou pomoci nabídnout správné politické vodítko a nástroje a které pomohou vybudovat účinné trans-národní a sub-národní sítě.

Politické souvislosti a perspektivy

Zelený dokument o adaptaci (2007)² poskytuje rámec, ve kterém musí být všechno úsilí koordinováno. Konzultativní procesy musí být tak „propracovány“, aby zajistily, že Evropa bude mít integrovaný přístup přes všechny její mechanismy přímého financování (např. zemědělství, soudržnost, solidarita a nástroje LIFE+); stejně jako svoji existující legislativu a nové odezvy politiky. Zelený dokument o adaptaci zahájil proces adaptační politiky EU, který bude dále podporován a rozvíjen Evropskou poradní skupinou pro přizpůsobení a přípravou Bílého dokumentu o přizpůsobení, který má být zveřejněn na konci 2008. Kromě toho další politiky sektorů, jako je Směrnice o povodních (Společné vyjádření Rady a Evropského parlamentu v roce 2007) a Zpráva o nedostatku vody a suchu přijatá Evropskou komisí (červenec 2007), poskytují velmi užitečný a doplňující politický rámec, který se přímo zabývá dopady klimatických změn. Přípravuje se rovněž zpráva o následcích klimatických změn na lidské zdraví.

Z hlediska územního a regionálního rozvoje je věnována rostoucí pozornost přizpůsobení se klimatickým změnám. Na neformální ministerské konferenci konané v Lipsku v květnu 2007 se ministři zodpovědní za územní rozvoj v členských státech shodli na „Územní agendě Evropské unie“ a na „Akčním plánu územní soudržnosti“ v listopadu 2007, ve kterých přizpůsobení se klimatickým změnám je klíčovým tématem. V této souvislosti připravuje Evropská komise Zelený dokument o územní soudržnosti pro rok 2008. Další příbuzné politiky s územní náplní jsou Směrnice o mořské strategii, Modrá kniha o přímořské politice a rovněž Inspirační směrnice o poskytování územních informací o životním prostředí.

Nereme-li v úvahu tento vývoj, musí Evropská unie přizpůsobit své řídicí struktury mezioborovému charakteru problematice přizpůsobování. Selhání v tomto směru by ohrozilo veškeré úsilí o přizpůsobení. To bylo jasné ukázáno na projektu ESPACE, který poskytuje konkrétní vodítko pro přizpůsobení pro tvůrce politiky, kteří jsou zapojeni do zpracování dopadů klimatických změn na územní plánování pro řízení vodních zdrojů. Tento projekt činí z tvorby přizpůsobení na klimatické změny ústřední cíl územního plánování, který má dosah za normální plánovací období, má rozumět klimatickým rizikům a má podporovat „šampióny klimatického přizpůsobení“.

Tento typ projektu by měl být rozšířen na ostatní klíčové regiony a záležitosti, týkající se přizpůsobení, např. suchu a nedostatek vody v jižních a středozemních regionech.

Prvním krokem je vyvinout a implementovat akce týkající se klimatických změn do existujících strategií a politiky. Chceme-li například zlepšit dostupnost a kvalitu vody a snížit následky povodní, pak je základním stavebním kamenem Rámcová směrnice pro vodu se svým postupným a cyklickým přístupem. Je důležité, že členské státy EU nyní podnikají kroky pro to, aby diskutovali o tom, jak zajistit, aby byly klimatické změny zahrnuty do plánů řízení povodí řek již od prvního cyklu začínajícího v roce 2009. Je důležité, aby bylo vytvořeno propojení s územním plánováním, protože tam je důležitá spolupráce silných účastníků, která je nezbytná pro to, aby bylo přizpůsobení přijatelné a úspěšné. Mezi důležité účastníky patří nižší a místní správa, podnikatelská sféra a občané. Obzvláště územní plánovači by měli pracovat v rozmezí odpovídajících rámců, aby zajistili, že s klimatickými změnami bude počítáno, protože pracují na mnoha úrovních plánování a mohou integrovat a zavádět odhady přizpůsobovací schopnosti.

Vývoj a zavádění opatření pro přizpůsobení se klimatickým změnám je poměrně nová záležitost.

Rozvoj a zavádění přizpůsobovacích opatření je relativně nová problematika. Dalekosáhlé dopady klimatických změn na přírodní a lidmi vytvořené prostředí do všech sektorů a regionů jsou nedostatečně zahrnuty do rozvoje jiných sektorových oblastí (např. hospodaření s půdou a ekosystémy). Tyto vzájemné vztahy musí být vybudovány pro účinnou a integrovanou politickou odezvu a musí se spoléhat obzvláště na zlepšené klimatické scénáře na regionální úrovni, pokročilé porozumění „dobrým postupům“ prostřednictvím sdílení informací, spolupráci jak s veřejným, tak soukromým sektorem a na zajištění souladu přizpůsobovacích opatření s ostatními cíli politiky. Ve věci přizpůsobení musíme jednat teď a v Evropě společně, stejně jak se to děje při zmírňování následků. Naše akce musí být trvale udržitelné, důsledné a integrované se strategiemi zmírňování následků. Týká se to všech vrstev naší společnosti a je zapotřebí nových rámců, které zajistí, že se všichni zapojí a dodrží závazek.

Pro jakékoli dotazy:
information.centre@eea.europa.eu

(2) Zelený dokument od Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropské ekonomické a sociální radě a Radě regionů – Přizpůsobení se klimatickým změnám v Evropě – příležitost pro akci EU (KOM(2007) 354).

Regiony pracující společně na udržitelném rozvoji

Flora Dewar a Julie Verré¹

Síť Zelené regionální programy rozvoje (GRDP - Greening Regional Development Programmes) vyvinula programy, které by měly pomoci veřejným orgánům položit silný důraz na problematiku životního prostředí v místním a regionálním rozvoji.

Účastníci semináře v Exeteru, Anglie, v roce 2006.

Každým rokem jsou utráceny miliardy eur na rozvoj evropských regionů. Tyto peníze nabízejí obrovský potenciál pro rozvoj regionů způsobem, který chrání a zlepšuje životní prostředí, i když je to pro mnoho správních orgánů stále ještě těžké.

Pro to, aby byl uvolněn tento potenciál, vznikla v roce 2004 síť s názvem „Ekologizující regionální rozvojové programy“ (GRDP - Greening Regional Development Programmes). Partneri GRDP chtějí podporovat účinnější regionální programy, které předají udržitelné výsledky pro místní lidi.

Partnerství GRDP pracovalo po dobu 3 let na vývoji programů, které by měly pomoci veřejným orgánům v celé Evropě položit silný důraz na problematiku životního

prostředí vedle tradičnějších ekonomických a sociálních cílů v cyklu rozvojových programů podporovaných EU na roky 2007–2013.

Počátky projektu GRDP

Projekt GRDP byla celoevropská síť financovaná programem EU Interreg IIIC. Vznikla na základě diskusí v hlavní skupině partnerů z Itálie, Rakouska, Španělska, Malty, Anglie a Walesu. Diskutovali svoje zkušenosti z integrace problematiky životního prostředí do regionálních programů zaštitěných Strukturálními fondy EU.

Ačkoliv pravidla EU řídící využívání Strukturálních fondů říkají, že životní prostředí a trvale udržitelný rozvoj by měly

(1) Referent pro vnější vztahy a vedoucí projektu GRDP.

Environment Agency for England and Wales, Manley House, Kestrel Way, Sowton Industrial Estate, Exeter EX2 7LQ, UK. www.envisionsw.org

být v centru rozvojových programů, mnoho regionů zápasí s tím, aby se to stalo praktickou realitou. Projekt GRDP byl navržen k tomu, aby těmto regionům pomohl.

Tento projekt svedl dohromady třicet devět partnerů. Partnerství bylo velmi různorodé. Partnery byly místní, regionální a národní správní orgány, orgány pro ochranu životního prostředí, rozvojové agentury a výzkumné instituce z osmi členských států EU. Projekt byl založen na myšlence, že se partneři chtějí učit jeden od druhého a vytvořit společný evropský přístup pro integraci životního prostředí do rozvojových programů.

Integrace životního prostředí znamená zacházet se životním prostředím jako s rovnocennou složkou spolu se sociálními a ekonomickými záležitostmi v každém stupni vývoje a provádění regionálního programu. Aby bylo dosaženo tohoto cíle, partnerství vybudovalo silné vazby mezi klíčovými institucemi a sítěmi v celé EU jako je Evropská síť orgánů pro ochranu životního prostředí.

Výstupy GRDP

Před začátkem projektu byl proveden hloubkový audit v partnerských regionech, aby se našly dobré postupy a praktická řešení pro integraci životního prostředí do regionálních rozvojových programů. Audit také vyhledal případové studie, které popisovaly, jak bylo životní prostředí úspěšně integrováno do Strukturálních fondů a jiných rozvojových programů. Z toho definovali partneři GRDP čtyři pracovní témata a uskutečnily se čtyři technické semináře. Po seminářích byly vydány publikace na různá témata spojená s integrací životního prostředí.

V roce 2006 vydal projekt GRDP příručku, která byla velmi příznivě přijata v celé Evropské unii: Průvodce strategickým vyhodnocením životního prostředí (SEA - Strategic Environment Assessment) pro Politiku soudržnosti 2007–2013 (viz rámeček 1).

Charta a Soubor nástrojů

Nejnovější publikace uvádějí souhrn nálezů GRDP. Jsou to GRDP Charta a Sada nástrojů nazvaná „Více než vyhovění předpisům: jak mohou regiony vybudovat trvale udržitelnou Evropu“.

Charta GRDP je určena pro všechny evropské veřejné organizace. Je to stručná sbírka hlavních principů klíčových aspektů pro integraci životního prostředí do regionálních rozvojových programů. Podpisem Charty slibují „pracovat pro více udržitelné regionální rozvojové programy, pracovat ve spolupráci a podporovat zelené projekty“.

Soubor nástrojů GRDP, spolu s CD-ROMem obsahujícím případové studie, je navržen tak, aby pomohl orgánům veřejné správy integrovat zelenou problematiku a životní prostředí do regionálního rozvoje. Poskytuje soubor datových listů, průvodce a správné postupy v případech důležitých pro integraci ochrany životního prostředí. Tento průvodce, dostupný v sedmi jazycích, uvádí praktické podněty pro to, jak může být dosaženo větší účinnosti a finančních úspor prostřednictvím zelenějších programů a projektů. Po celé Evropě byly pořádány semináře o klíčových prvcích Souboru nástrojů, které jsou: „Životní prostředí jako ekonomický motor“, „Strategické vyhodnocení životního prostředí“, „Partnerství jako nástroj zelených regionálních rozvojových programů“, „Jak zelenit programy“.

Průvodce strategickým vyhodnocením životního prostředí pro Politiku soudržnosti

„Handbook on Strategic Environment Assessment (SEA) for Cohesion Policy 2007–2013“ poskytuje informace, zdroje a procedurální vedení pro ty, kteří to potřebují pro to, aby provedli SEA pro programové dokumenty Politiky soudržnosti. Průvodce byl vystaven na webové stránce GRP pro regionální politiku EU mezi doprovodnými dokumenty Evropské komise, aby pomohly všem těm, kteří jsou zainteresováni do implementace evropských strukturálních akcí. Tento nástroj může být široce využíván díky partnerům, kteří jej přeložili do litevštiny, řečtiny, italštiny, portugalštiny a rumunštiny. Metodiku GRDP SEA využily mnohé správní úřady různých členských států pro nové operační programy 2007–2013. Například v Řecku byl úspěšně použit pro provedení tří SEA v různých regionech.

Příručka je dostupná on-line na:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/sea_handbook_final_foreword.pdf

10 tipů, jak dosáhnout zelenějších regionů pomocí souboru nástrojů GRDP

- 1) Zajistěte, aby cíle na ochranu životního prostředí procházely všemi prioritami a opatřeními programu a aby byly brány v potaz ve všech úsecích programu.
- 2) Uvědomte si, že zelené projekty mohou uspořit peníze a mohou vytvořit sociální a ekonomické příležitosti a rovněž stimulovat inovace.
- 3) Berte do úvahy více udržitelný přístup k vašim zemědělským a venkovským rozvojovým programům.
- 4) Uvažujte o přijetí integrovaného městského vedení pro naše města a přijměte regeneraci životního prostředí jako motor pro udržitelnou místní ekonomiku.
- 5) Pochopte, že SEA podporuje regionální rozvojové plánování a prosazuje více udržitelný přístup k rozvoji.
- 6) Podporujte partnerský přístup při tvorbě politiky, návrhu programu a provádění programu jako základní nástroj pro úspěšný program.
- 7) Podporujte účast partnerů z oblasti životního prostředí, včetně úřadů na ochranu životního prostředí, nevládních organizací a dalších.
- 8) Oceňte použití sítí pro vybudování schopnosti institucí pro rozvoj evropských, národních a multiregionálních strategií, politik, plánů a programů.
- 9) Pracujte směrem k integraci aspektů životního prostředí do návrhu, provádění a sledování všech projektů.
- 10) Podporujte a hodně rozšiřujte informace o úspěšných projektech zahrnujících životní prostředí, abyste podpořili motivaci a oddanost mezi budoucími žadateli a příjemci programů.

Přínosy ze spolupráce s ostatními evropskými regiony

Projekt INTERREG IIC byl úspěšný díky silnému partnerství EU a nadšené podpoře mezinárodního projektového týmu se sídlem v Exeteru při Agentuře pro životní prostředí pro Anglii a Wales. Různorodost a počet partnerů daly možnost poznat nejlepší postupy EU a příležitost diskutovat společné záležitosti. Dalo to také „váhu“ politickému poselství. Partnerství umožnilo ovlivnit strategickou úroveň a podpořit větší uvědomění potřeb zahrnutí životního prostředí do programů.

Výsledky projektu a jeho aktivity pomohly některým partnerům k získání větší důvěryhodnosti a uznání za jejich práci v oblasti ozelenění regionálního rozvoje.

Díky včasné dostupnosti GRDP dokumentů a GRDP sítí partneri a orgány správy ovlivňují regionální rozvojové programy v době, kdy si problematika životního prostředí získává mnohem větší pozornost, obzvláště prostřednictvím diskuse o klimatických změnách.

Chcete-li najít další informace a stáhnout si GRDP Příručku, soubor nástrojů a případové studie:

www.grdp.org

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ

Komunitní obnovitelná energie
v Dyfi Valley, Wales

Celková cena: 675 000 €
Příspěvek EU: 227 000 €

V čase narůstajícího odporu vůči velkým komerčním elektrárnám ve středním Walesu měl tento projekt za cíl pomoci místním obyvatelům vybudovat větší počet svých vlastních projektů pro využití obnovitelné energie. Byla naděje, že se podaří zlepšit porozumění a podporu pro obnovitelnou energii tím, že se podaří dosáhnout co největších přínosů na místní úrovni. S podporou rady hrabství Powys, vládou Welsh Assembly a společnosti Dulas Ltd bylo podporováno 16 projektů prostřednictvím grantů a času pro rozvoj podnikání, včetně projektu 100kW hydroelektrárny vlastněné horským farmářem. Bylo ustaveno družstvo „Bro Dyfi Community Renewables“. Jejich první (75 kW) větrná turbína byla od té doby následována druhou (500 kW). Řídící orgán „ecodyfi“ se rozrostl na společný podnik podporující udržitelnou komunitní regeneraci v Dyfi Valley.

Andy Rowland, Manager / Trefnydd, ecodyfi
andy.rowland@ecodyfi.org.uk
www.ecodyfi.org.uk

ŘECKO

Využití geotermického pole
v Thesalonickém zálivu

Celková cena: 75 600 €
Příspěvek EU: 37 800 €

Oblast východně od města Thessaloniki byla známá svým bohatým geotermálním potenciálem již v době řecko-římské. Ale v moderní době tato energie nebyla nikdy skutečně využívána. V rámci projektu SEIPLIED byl vypracován plán na využití geotermálního pole jako nástroje pro místní ekonomický rozvoj. Bylo úspěšně realizováno využití geotermální energie pro vytápění veřejných budov, vyhřívání půdy pro otevřené a skleníkové pěstování plodin a rekreační lázně. Pilotním projektem bylo rozpracovat geotermické vytápění plaveckého bazénu s olympijskými parametry ve městě Thermi. Pilotní projekt umožní uspořit 200 toe/rok, snížit emise CO₂ o 420 tun/rok a vytvoří příležitosti pro zaměstnání a rekreaci pro místní komunitu.

Kostas Konstantinou,
technický ředitel Regionální agentury pro energii
pro Střední Makedonii (REACM) ANATOLIKI S.A.
reacm@anatoliki.gr

RAKOUSKO

„Energievision Murau“: 100 % energie
z obnovitelných zdrojů do roku 2015

Celková cena: 200 000 €
Příspěvek EU: 100 000 €

Projekt „Energievision Murau“ ve Štýrsku je založen na obráceném přístupu, který zahrnuje všechny regionální účastníky na poli energie, včetně spotřebitelů. Během celého projektu byla organizována energetická konference, které se mohl každý zúčastnit. Účastníci pocházejí ze všech sektorů společnosti (plánovači, realizátoři, SME, dodavatelé energie a její distributoři, provozovatelé vytápěcích systémů na základě biomasy, lesníci a farmáři, obecní úřady a další veřejné orgány, ...) a pracovali společně na společných cílech, strategiích a projektech. Pilotní akce a investiční projekty byly plánovány v několika tematických pracovních skupinách, jako biomasa, sluneční energie, zelená elektřina a energetická účinnost. Od roku 2002 se podíl obnovitelných zdrojů v sektoru vytápění zvýšil ze 47 % na 56 %, zatímco výroba zelené elektřiny dosáhla 120 % potřeby. V důsledk tohoto projektu vzniklo mnoho pracovních míst a zvýšil se příjem v celé oblasti.

Josef Bärnthaler,
Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau
josef.baernthaler@eao.at

URBACT

SUDEST – Sustainable Development of Sea
Towns (Udržitelný rozvoj přímořských měst)

Celková cena: 296 000 €
Příspěvek EU: 150 000 €

Transnárodní partnerství SUDEST pracovalo od října 2005 do července 2007, aby vytipovalo správné postupy pro udržitelný rozvoj přímořských měst. Zahrnovalo spolupráci široké škály účastníků, kteří studovali všechny aspekty této problematiky; od řízení přístavu po rozvoj přístavních prostor a jejich okolí. Kromě Neapole, což byl vedoucí partner projektu, SUDEST zahrnoval čtyři města z EU a dvě ze třetích zemí. Přístavní správu, společnost pro městskou obnovu a čtyři univerzity. Kromě toho že představila výsledek provedené práce, je závěrečná zpráva projektu také užitečným nástrojem pomoci přístavním městům nalézt odpovídající řešení pro udržitelný rozvoj.

Gaetano Mollura, koordinátor programové jednotky
programu URBACT, Magistrát města Neapol, Itálie
urban@comune.napoli.it
www.urbact.eu/sudest

Polský operační program „Infrastruktura a životní prostředí 2007–2013“

Zvýšení přitažlivosti Polska a jeho regionů

Jarosław Orlinski, zástupce ředitele, Odbor koordinace infrastrukturálních programů, Ministerstvo pro rozvoj regionů, Polsko

Polský operační program „Infrastruktura a životní prostředí 2007–2013“ je dosud největším nástrojem Politiky soudržnosti v Evropské unii. Nejenom že zabírá podstatnou část Fondu soudržnosti přiděleného Polsku (více než 22 miliard eur), ale zahrnuje v sobě další a značné fondy ERDF (5,7 miliard eur).

Více než 66 % přidělených zdrojů Operačního programu (OP) bylo vyčleněno na dosažení cílů tak zvané „Lisabonské strategie“ pro růst a pracovní místa. Největší podíl zbývajících zdrojů se týká opatření pro životní prostředí. Takové soustředění zdrojů bude znamenat, že OP bude mít významný dopad nejenom na Polsko, ale také na Evropu jako celek.

Program přispěje na infrastrukturální investice v 6 sektorech: Životní prostředí, doprava, energie, vyšší vzdělání, kultura a zdraví. Jeho hlavním cílem je „*zvýšení investiční přitažlivosti Polska a jeho regionů prostřednictvím rozvoje technické infrastruktury při udržení ochrany a zlepšení životního prostředí, zdraví, kulturního dědictví a rozvoje územní soudržnosti.*“

I když má program široký záběr, nechybí mu zaměření: Všechny priority mají jasně definované cíle a soustřeďují se na aktivity s největší přidanou hodnotou. Navzájem se také doplňují, protože sdílejí společný ekonomický cíl: zvýšit investiční přitažlivost. Avšak tento společný cíl vyžaduje celostní přístup, protože rozvoj samotné dopravní infrastruktury by byl nedostatečný, jestliže infrastruktura životního prostředí a dodávka energie by nedržely krok s rozvojem ve stejnou dobu. Jestliže má být ekonomický rozvoj udržitelný, otázky životního prostředí musí být mezi dlouhodobými cíli od samého začátku.

Jak ukazuje strategická část operačního programu Infrastruktura a životní prostředí 2007–2013, princip udržitelného rozvoje bude realizován

podporou přímých i nepřímých investic majících vztah k ochraně životního prostředí:

- iniciativy s přímým vztahem k životnímu prostředí budou zahrnovat projekty týkající se hospodaření s pevnými odpady a s odpadními vodami, s rehabilitací skládek; zvyšování ekologické bezpečnosti; přizpůsobení polských podniků požadavkům na ochranu životního prostředí a poskytování finančních pobídek pro opatření překračující tyto požadavky; zachování biodiverzity, chráněné oblasti; rozvoj společenských přístupů, které přispívají k ochraně životního prostředí, atd.
- iniciativy s nepřímým vztahem k životnímu prostředí budou zahrnovat aktivity a projekty, které podpoří prostředky dopravy šetrné k životnímu prostředí, jako jsou železniční doprava, námořní doprava, městská doprava v metropolitních oblastech, rozvoj vícerežimových přeprav, vnitrozemské dopravní cesty a inteligentní dopravní systémy. Na specifický prioritní směr, který je plně zaměřen na přepravu, která je šetrná k životnímu prostředí bylo vyčleněno 7,6 miliardy eur z Fondu soudržnosti. Co se týče sektoru energetiky, jsou plánovány projekty, které zlepší a sníží spotřebu energie a vytvoří zdroje obnovitelné energie.

Současné s tím budou vzaty v úvahu pro dlouhodobé cíle i přípravy, vyhodnocení a provádění projektů pod různými prioritními směry jako jsou hospodárná spotřeba energie, energetická účinnost, energie z obnovitelných zdrojů, aktivity pro snížení a kompenzaci, stejně jako faktory jako je podpora nízkouhlíkových řešení.

Operační program Infrastruktura a životní prostředí 2007–2013 přispěje jak k realizaci cílů stanovených v politikách Společenství, tak k realizaci národních strategií a politik ve vztahu k ochraně životního prostředí v Polsku. Při provádění OP bude dosaženo jistého pokroku i v naplňování „principu oddělení“, tj. oddělení závislosti úrovně emisí od požadavku na energii, vzniklého v důsledku ekonomického rozvoje.

Instalace čerpadel v hloubkových studních v novém závodě pro filtraci vody v Polsku.

Tento program také umožní Polsku dosahovat cílů týkajících se emisí skleníkových plynů, které byly stanoveny Evropskou unií v roce 2007. Bude toho dosaženo podporou aktivit, jejichž cílem je zvýšit účinnost sektoru energií, podporou obnovitelných energií, investicemi do trvale udržitelných dopravních systémů a, v případě potřeby, zkoumáním vlivu jednotlivých aktivit na snížení emisí.

Více informací:

<http://www.pois.gov.pl>

Region Východní Anglie je v čele rozvoje trvale udržitelných a obnovitelných energií.

Na dobré cestě k hospodářství s nízkými uhlíkovými zplodinami

Východní Anglie je jeden z mála evropských regionů, který pravděpodobně dosáhne nových a náročných cílů EU v oblasti snížení uhlíkových zplodin stanovených Evropskou komisí ve svém současném souboru návrhů pro boj s klimatickými změnami a pro podporu obnovitelné energie. Je to také jediný region, který má na míru připravený program ERDF na snížení uhlíkových zplodin s rozpočtem 110 milionů €, který pomůže snížit emise CO₂ a podpořit hospodářský růst.

Komisařka Danuta Hübnerová navštívila staveniště OrbisEnergy v lednu 2008.

„Toto je příkladná iniciativa“, řekl předseda Rozvojové agentury pro Východní Anglii (EEDA - East of England Development Agency), Richard Ellis skupině shromážděných návštěvníků včetně komisařky Danuty Hübnerové minulý leden, když je provázel staveništěm budovy OrbisEnergy. Tento projekt získal 3,6 milionu € z ERDF programu Cíl 2. Perfektně umístěná na Ness Point v Lowestoft, nejvýchodnějším místem Velké Británie, budova OrbisEnergy je určena stát se centrem pro obnovitelnou energii větru, vln a přílivu pro celou Východní Anglii. Vztýčena na pilotech 30 metrů od pobřeží, nabízí budova široký výhled na moře.

Jako ochranu proti drsnému počasí má budova OrbisEnergy propustný obklad chránící proti dešti a je navržena tak, aby chránila obyvatele proti ostrému přímořskému slunečnímu svitu. Vytápění slunečním teplem snižuje po celý rok teplotní změny a způsobuje, že tato betonová budova je energeticky účinná a samoregulující.

Příkon je dodáván z kotle na spalování biomasy pocházející z místní dřevní štěpky. Jakmile bude OrbisEnergy v letošním létě otevřen, poskytne přizpůsobivé kanceláře, zasedací místnost a konferenční zařízení pro více jak 30 malých a středních společností spadajících do rychle se rozvíjejícího průmyslového sektoru obnovitelných energií. „OrbisEnergy se stane katalyzátorem růstu a bude hrát důležitou roli pomoci regenerace oblastí Lowestoft a Great Yarmouth“, říká Lisa Davidson, mluvčí EEDA.

VB vede v obnovitelné energii

Východ Anglie má vedoucí postavení na trhu využívání větru v pobřežních vodách ve VB. Tento region je umístěn mezi dvě velké oblasti rozvíjející využívání větrné energie v pobřežních vodách; Greater Wash a Thames Estuary. Během 8 let je zde plánovaná kapacita 6 GW pro využití větrů v pobřežních vodách. Přístavy Lowestoft a Great

Vztyčení větrné turbíny v pobřežních vodách.

Yarmouth jsou v centru tohoto rozvoje. Oba přístavy jsou využívány během konstrukce Scroby Sands Offshore Wind Farm, která je jedna z prvních komerčních větrných farem v pobřežních vodách ve VB. Scroby Sands generuje dostatek energie na zásobování 36 000 rodin, čímž ušetří přes 65 000 tun emisí kyslíčnicku uhličitého.

Na tento region se můžeme dívat také jako na „hlavní město plynu“; Lowestoft a Great Yarmouth slouží plynovým polím v jižní části Severního moře už čtyřicet let.

„Zkušenosti a znalosti z plynářského průmyslu jsou přímo přenositelné na větrnou energii v pobřežních vodách. Některé regionální společnosti operující v průmyslu plynu a ropy v pobřežních vodách úspěšně zvládly rozšířit podnikání na větrnou energii v pobřežních vodách“, vysvětluje Richard Ellis, předseda EEDA.

Při největším podílu elektřiny generované z obnovitelných zdrojů v Anglii se region zavázal dodávat 14 % své elektřiny z obnovitelných zdrojů do roku 2010. Návrh plánu Východní Anglie stanovuje cíl pro obnovitelné energie na 44 % do roku 2020; to je vysoko nad národními cíli. Z plánovaných 371 MW energie z větrů v pobřežních vodách pro region do roku 2010 je 288 MW již instalováno nebo jsou schváleny. Podíváme-li se do budoucnosti, bylo odhadnuto, že čtvrtina spotřeby elektrické energie ve VB může být uspokojena z energie vln a přílivu, přičemž obě jsou v embryonálním stádiu jejich rozvoje. Region Východní Anglie investuje více prostředků do výzkumu a rozvoje, než kdekoli jinde ve VB a více než ve většině ostatních evropských regionů. To

3 otázky pro Davida Moralla

Ředitel pro evropské a mezinárodní aktivity Rozvojové agentury pro Východní Anglii (EEDA - East of England Development Agency)

- **Davide Moralle, většina regionů EU neklade takový silný důraz na hospodářství s nízkou produkcí uhlíkových zplodin. Co motivovalo Východní Anglii, aby to udělala?**

Pro podporu této agentury existuje převážně ekonomický argument. Tento region má velmi zdravý a rostoucí podnikatelský sektor zaměřený na rozvoj obnovitelných energií a na technologie pro ochranu životního prostředí. Tyto společnosti ukazují cestu v rozvoji nových technologií a je důležité, že my na této zkušenosti stavíme a dále ji rozšiřujeme jako nejdůležitější část hospodářství regionu. Kromě toho je Východní Anglie nízkopoložená a je obzvláště vystavená dopadům klimatických změn – je tedy naprosto nezbytné, abychom zvládali náš hospodářský růst způsobem, který je dlouhodobě udržitelný.

- **Byl jste ředitelem pro Evropu při GO-East, což byl řídicí orgán programu Cíl 2 pro Východní Anglii pro roky 2000–2006. Nyní jste vstoupil do EDDA, abyste pracoval na novém Programu konkurenceschopnosti pro roky 2007–2013. Jakou vazbu můžete vidět mezi těmito programy v oblasti hospodářství s nízkou produkcí uhlíkových zplodin?**

Program Cíl 2 byl vytvořen již v roce 1999 a klima se od té doby změnilo ve všech ohledech. Je zřejmé, že kdybychom navrhli program zaměřený na nízkou produkci uhlíkových zplodin, tak jsem si jist, že by se nám dostalo poněkud smíšeného přijetí. Rozpoznali jsme již před delší dobou důležitost této agentury pro Východní Anglii, odtud naše investice prostřednictvím programu Cíl 2 do projektů jako je OrbisEnergy a náš silný vztah k udržitelnosti jako k průřezovému tématu tohoto programu. Takže začínáme náš nový nízkouhlíkový Program konkurenceschopnosti ERDF pro roky 2007–2013 ze silné základny, která je ve značném souladu s širším Lisabonským závazkem, který podtrhuje nové plánovací období EU.

- **Z Londýna coby kamenem dohodil, Východní Anglie je dynamický region, ve kterém očekáváme významný růst v období do roku 2021. Je možné spojit tento silný růst s cíly stanovenými pro hospodářství s nízkou produkcí uhlíkových zplodin?**

Obě jdou ruku v ruce. Silný růst s sebou přináší mimořádné výzvy a hospodářské příležitosti. V celém novém programu bychom rádi zajistili, že rozvoj je udržitelný, ale současně maximalizujeme hospodářské příležitosti. Rádi bychom také hráli vedoucí úlohu při tvorbě politiky v této agentuře a jsem proto rozhodnut zajistit, že se podělíme o naše znalosti a zkušenosti z nového programu s ostatními regiony a partnery v celé Evropě.

znamená, že tento region je v pozici, kdy může nabídnout odpovídající podpůrný servis pro vznikající sektor přímořských obnovitelných zdrojů.

Dosažení konsensu

Východní Anglie se svým rostoucím hospodářstvím, částečně podporovaným silnými vazbami na Londýn, je domovem pro 5,5 milionu lidí. Region je připraven na ještě větší hospodářský růst během období do roku 2021. To bude zahrnovat 500 000 nových domů, 450 000 nových pracovních míst a populační nárůst na šest milionů lidí. Zeměpisně je Východní Anglie zvláště zranitelná v důsledku klimatických změn kvůli své nízké poloze, relativně nízkým ročním srážkám a rozsáhlému pobřeží. Je tedy důležité dosahovat hospodářský růst, který bere na všdomí a vypořádává se s uhlíkovými pozůstatky regionu. Podpora hospodářství s nízkou produkcí uhlíkových zplodin zajistí, že růst je dosahováno způsobem, který je žádoucí, udržitelný a nezbytný pro období 2007–2013 a dále.

Od 3. do 26. listopadu se uskutečnila velká konzultace k návrhu regionální hospodářské strategie. EEDA přijala více jak 200 formálních písemných připomínek. Seminářů se zúčastnilo 270 osob, reprezentujících 180 organizací. Konalo se osmdesát konzultačních schůzek s místními a regionálními partnerskými skupinami a agenturami. Během 12-týdenního konzultačního období EEDA shromažďovala a zaznamenávala zpětnou vazbu.

Při komentování tohoto procesu Richard Ellis říká: „Během příštích několika měsíců budeme chtít vzít do úvahy dopady nových údajů a analýz včetně další práce, která zkoumá dopady různých úrovní hospodářského růstu na dosažitelnost cílů v oblasti životního prostředí a bydlení. Je to obrovská, ale vzrušující výzva, navrhnout s partnery plán, který zvýší produktivitu regionu a pomůže vypořádat se s klimatickými změnami a zajistí, aby podnikání mohlo využít příležitostí nabízených hospodářstvím s nízkou produkcí uhlíkových zplodin.“ Všechny odezvy na konzultace jsou nyní analyzovány a předpokládá se, že konečná regionální hospodářská strategie bude publikována v létě. Ve světle Strategie udržitelného rozvoje VB¹, posledních návrhů EU na snížení produkce uhlíkových zplodin a důvěry

Podílet se na udržitelném rozvoji v oblasti Severního moře

Mezi roky 2000 a 2007 se region Východní Anglie podílel, spolu s dalšími regiony Severního moře, na dvou kooperačních projektech INTERREG IIIB v oblasti udržitelného rozvoje.

POWER (Pushing Offshore Wind Energy Regions) (Tlačit regiony s větrnou energií dál do moře) vytvořil Síť možností Severního moře, která svedla dohromady organizace z vůdčích regionů v oblasti větrné energie v pobřežních vodách. V POWER se partneři z rady hrabství Suffolk a z Východní Anglie dali dohromady s organizacemi v Německu, Dánsku, Holandsku a ve Flandrech. Tento projekt získal vynikající reputaci a byl představen na velké řadě seminářů a konferencí na regionálních, národních a evropských úrovních. Významným úspěchem pro Východní Anglii byl vznik silné mezinárodní sítě pro průmysl v oblasti využití větrů v pobřežních vodách, řada vysoce úspěšných mezinárodních podnikatelských událostí, publikace o studiích pro větrnou energii v pobřežních vodách a organizace tematických seminářů o větrné energii v pobřežních vodách pro pokročilé studenty na Lowestoft College.

SmartLIFE (Smart Lifestyle Innovations for our Environment) (Bystré inovace životního stylu pro naše životní prostředí) byl mezinárodní pilotní projekt vedený radou hrabství Cambridgeshire v partnerství s Odborem životního prostředí města Malmö ve Švédsku a TuTech Innovation GmbH v Hamburku v Německu. Hlavní zaměření SmartLIFE byl nedostatek zkušeností a kapacit ve stavebnictví dodávat nové domy, které by byly jak dostupné, tak udržitelné z hlediska ochrany životního prostředí. Projekt vytvořil celou řadu výukových kurzů a kvalifikací. Centry vytvořenými prostřednictvím SmartLIFE prošlo přibližně 2 500 posluchačů. Tento projekt získal několik ekologických cen a byl zapsán na listinu cen DG RegioStars pro rok 2008.

„Inovační a podnikatelská základna“ v Lutonu.

(1) Podle dohody z Kjóto má VB mezinárodní cíl snížit svoje emise skleníkových plynů o 12,5 % v období 2008–2012. Existují dva další ambiciózní domácí cíle: snížit emise kyslíčnicku uhlíčitého o 20 % do roku 2010 a přibližně o 60 % do 2050 v porovnání s úrovními roku 1990.

Společnost farmářů vlastní obilné silo Camgrain, snižuje uhlíkové emise o 1 000 tun ročně.

v existující regionální zkušenosti pro podporu rozvoje v těchto oblastech se cíle pro dosažení hospodářství s nízkou produkcí uhlíkových zplodin v tomto regionu těší široké podpoře.

Ekologické seskupení v Peterborough

Peterborough (počet obyvatel: 160 000) má ambice stát se „Hlavním městem ekologie“ VB. Toto město je domovem pro 300 ekologicky zaměřených podniků a řadu ekologických organizací, včetně Centra pro ekonomický a ekologický rozvoj VB. Takové soustředění podniků a organizací pomohlo vytvořit ekologické seskupení, které přispělo k větším ekologickým úspěchům. Členství v seskupení je velmi různorodé: agentury veřejného sektoru, které poskytují vládě politické poradenství; firmy, které se aktivně podílejí na recyklaci odpadu; společnosti vyvíjející a využívající špičkové technologie a konzultační firmy, prodávající své zkušenosti po celém světě.

Seskupení zaměstnává více než 4 500 lidí a představuje více jak pět procent hrubého domácího produktu města. Nedávno otevřené inovační centrum bude podporovat a vychovávat začínající podnikatelské subjekty v sektoru ochrany životního prostředí. V blízkosti železniční stanice byl plánován „zelený okrsek“; bude zahrnovat 25 000 m² kancelářských ploch s nízkou produkcí uhlíkových zplodin a ekologicky přátelské maloobchody. V Peterborough, stejně jako v Lowestoft s jejím centrem „OrbisEnergy“ nebo Luton s „Inovační a podnikatelskou základnou“ hrají všechna tato ERDF podporovaná zařízení významnou roli ve zkvalitnění oblastí, ve kterých sídlí. Neodlučitelná vazba mezi vytvářením infrastruktury a regenerací města je dalším klíčovým aspektem regionální udržitelné rozvojové strategie. „Východní Anglie v mnoha oblastech vede na poli pokroku, který vytváří, aby rozvinula prosperitu regionu jako hospodářství s nízkou produkcí uhlíkových zplodin“, uzavírá David Morrall.

Více informací:

<http://www.eeda.org.uk/>

Program konkurenceschopnosti ERDF pro Východní Anglii (2007–2013)

Regionu Východní Anglie, který sestává z hrabství Bedfordshire, Cambridgeshire, Essex, Hertfordshire, Norfolk a Suffolk, bylo přiděleno přibližně 110 milionů € v rámci cíle EU „Konkurenceschopnost a zaměstnanost“. Nový ERDF Program konkurenceschopnost pro Východní Anglii se liší od předchozího programu Cíl 2 (2000–2006), který byl zaměřen na hospodářskou restrukturalizaci, mění své zaměření ERDF fondů na příležitosti pro udržitelný rozvoj celého regionu.

Cíle programu jsou:

- Zlepšit znalostní ekonomiku tak, aby vytvářela více a kvalitnějších pracovních míst v souvislosti s nebyvalou úrovní plánovaného růstu.
- Podpořit inovace, podnikatelství a růst znalostní ekonomiky prostřednictvím výzkumu a inovací, včetně nových informačních a komunikačních technologií.
- Vytvořit více a lepších pracovních míst tím, že přitáhne více lidí do zaměstnání, a zlepšením přizpůsobivosti pracovníků a podniků a zvýšením investic do lidského kapitálu.
- Představit růstovou agendu způsobem, který bere v úvahu uhlíkové zplodiny v regionu a nutnost je stabilizovat a snížit.

Priority

V souladu s celkovým zaměřením má program tři osy operačních priorit:

- 1) **Podpořit inovace a přenos znalostí se záměrem zlepšení produktivity** (37,3 milionů €) – a) Podpořit komercializaci silné výzkumné základny regionu, včetně „čistých“ technologií, aby se zvýšila účinnost a produktivita; b) Podpořit přebírání informačních technologií, které mohou podporovat inovace a produktivitu; c) Povzbudit podniky, aby se zapojily do institucí vyššího vzdělávání pro usnadnění přenosu znalostí.
- 2) **Stimulovat podnikání a podporovat podniky tím, že překonáme bariéry pro tvorbu a rozšiřování podniků** (26,6 milionů €) – a) Zlepšit přístup k finančním prostředkům pro podniky, především pro ty se zaměřením na nízkou produkci uhlíkových zplodin; b) Podpořit rozvoj sociálních podniků, obzvláště těch se zaměřením na nízkou produkci uhlíkových zplodin; c) Propagovat nově založené podniky, obzvláště ty z málo zastoupených skupin, např. ženy, etnické menšiny a společenství imigrantů; d) Podporovat rychle rostoucí podniky; e) Rozvíjet oblasti s čistými technologiemi a obnovitelnými energiemi; f) Podpořit vedení a provozní činnosti v podnicích, které sníží svoji produkci uhlíkových zplodin.
- 3) **Zajistit udržitelný rozvoj, výrobu a spotřebu** (42,6 milionů €) – a) Podpořit růst místních pracovních míst a podniků v městských a venkovských oblastech, které umožní nízkou produkci uhlíkových zplodin; b) Podpořit přístup z hlediska nízké tvorby uhlíkových zplodin ve stavebnictví a ve fyzickém rozvoji; c) Podpořit účinné využívání zdrojů a minimalizaci odpadů.

Kontakt: erdf@eeda.org.uk

„Učinit El Hierro udržitelným“ – inovativní projekt, mající za cíl dosáhnout energetické soběstačnosti na Kanárských ostrovech

Juan Ruiz Alzola, ředitel Technologického institutu na Kanárských ostrovech (ITC)

EL Hierro, stejně jako ostatní ostrovy na Kanárských ostrovech, je naprosto závislý na energii z vnějších zdrojů. Jeho elektrina je dodávána elektrárnami, které spotřebovávají fosilní paliva. Ačkoli má ostrov vydatné zdroje ve smyslu energie větru, využití tohoto ohromného potenciálu pro zásobení ostrova energií se ukazuje jako obtížný úkol.

Před tím, než mohou být zavedeny obnovitelné energie v širokém měřítku, musí být překonány závažné technické překážky. Jednou alternativou je kombinovat systémy větrné energie s miniaturními hydroelektrickými systémy, ve kterých je voda přecherpávána mezi dvěma nádržemi v rozdílné výšce s použitím větrné energie. Jakmile vznikne požadavek na elektrinu, voda padající z horní nádrže pohání turbínu hydroelektrárny.

El Hierro má malý povrch (278 km²) se silnými topografickými kontrasty. Energetické potřeby jeho 10 500 obyvatel jsou uspokojovány 12 MW diesel-elektrickou elektrárnou. Vezmeme-li v úvahu jeho velikost, horský terén, energetickou spotřebu a velký potenciál větrné energie, pak je tento ostrov ideálním místem pro generování elektrické energie kombinací energie větru a vody. V systému navrženém pro El Hierro bude větrná farma generovat elektrinu, která bude přiváděna do ostrovní rozvodné sítě, aby uspokojila část spotřeby obyvatel. Jestliže bude přebytečná větrná energie, která nebude moci být přivedena do elektrorozvodné sítě, tato přebytečná energie bude použita pro čerpání vody mezi nádržemi. Jestliže rychlost větru není dostatečná, zadržaná voda je uvolněna a padá na několik turbín, které potom generují požadovanou elektrickou energii. Kombinovaná elektrárna voda-větr převádí nespojitý zdroj na řízený a zajistí konstantní dodávku elektriny. Tento proces maximalizuje využití energie větru a minimalizuje spotřebu fosilních paliv.

Rada ostrova El Hierro, elektrárenská společnost UNELCO-ENDESA a vláda Kanárských ostrovů v nedávné době založily společnost „Gorona del Viento El Hierro“, která bude zodpovědná za vybudování a provozování kombinované elektrárny voda-větr. V současné době pracují ITC a UNELCO-

ENDESA společně na vypracování technického projektu na výstavbu a řízení energetického systému voda-větr. Tento projekt představuje velkou technickou výzvu, protože je první svého druhu na světě. Zapojení Institutu pro diverzifikaci a úspory (IDEA - Institute for Energy Diversification and Saving) přináší projektu další přidanou hodnotu a pomůže přenést tuto myšlenku do reality v brzké budoucnosti.

Kombinovaná elektrárna voda-větr (odhadovaná cena 54 milionů €) bude generovat celkem 10 MW elektrické energie, čímž sníží roční spotřebu nafty o 6 000 tun a vyloučí potřebu přepravy nafty lodí na ostrov. Navíc bude do atmosféry každý rok pumpováno o 20 000 tun CO₂ méně.

Projekt nazvaný „El Hierro: 100 % obnovitelné energie“ je spolufinancován Evropským fondem pro regionální rozvoj a koordinován ITC a zapojí se do něj Rada ostrova El Hierro a pět dalších evropských institucí. Bude provedena studie o strategiích. Strategie zahrnují zvýšení uvědomění o opatřeních na úspory energie a o dalších zdrojích obnovitelné energie (jako jsou tepelná a fotoelektrická energie slunce), nebo použití různých typů biomasy a organického odpadu vyrobeného na ostrově. Tento projekt obnovitelné energie učiní z ostrova El Hierro čelního představitele v oblasti zavádění energeticky soběstačných systémů založených na čistých, obnovitelných zdrojích, čímž přispívá k motivaci pro ekonomický a sociální rozvoj, který je slučitelný s ochranou životního prostředí.

Pro více informací navštivte, prosím:

itc@itccanarias.org

Pohled na celý systém.

INTERREG IIIA ŠPANĚLSKO/PORTUGALSKO

Podpora sektoru korku

Celková cena: 2 106 435 €
Příspěvek EU: 1 579 827 €

„Korek je klíčovým zdrojem rovnováhy území a životního prostředí Sier San Mamede a San Pedro, což je oblast o rozloze 8 500 km², která se nachází v jihovýchodní části Iberského poloostrova, která hraničí s regiony Alentejo a Extremadura. V této oblasti může zmizet více než 120 malých podniků, jestliže ztratí svůj tradiční trh; výroba vinných zátek. Aby se vypořádala s touto hrozbou, přeshraniční projekt spolupráce „Corchiça“ vedl k lepšímu poznání tohoto sektoru, oblasti a trhu. Kromě toho byly implementovány propagační akce, byla podporována spolupráce mezi výrobci a byla poskytnuta technická pomoc při řízení podnikání. Tento přístup vyvrcholil založením strategického plánu a vytvořením „Korkového seskupení“ v Extremadura pro rok 2008.“

Fatima Cano, referent projektu, ASECOR
fcano@asecor.com

INTERREG IIIA Irsko/Severní Irsko

„Životně důležitá znamení“: povědomí o životním prostředí mezi školními dětmi

Celková cena: 532 140 €
Příspěvek EU: 399 105 €

„Životně důležitá znamení“ byl v letech 2005-06 projekt spolupráce, který vyvinul programové vybavení pro pda techniku a GIS propojené webové databáze údajů o počasí, kvalitě vody, charakteristik toků a prostředí v řekách v povodích řek Blackwater, Foyle a Melvin, které se nacházejí podél hranic mezi Severním Irskem a Irskou republikou. Každý měsíc vytvořily školní děti záznam z blízkosti jejich školy a data byla následně odeslána do webové databáze. Děti měly příležitost porovnat svá data s daty jiných škol v jejich povodí. Společné výlety do přírody pěstovaly vnitrokomunitní vazby a pocit vlastnictví místních zdrojů. Projekt povzbudil větší povědomí o životním prostředí mezi dětmi a zavedl nové technologie do odloučených vesnických škol a společenství.

Gretta McCarron, vedoucí projektu
blackwatervitalsigns@yahoo.ie
www.vitalsignsireland.org

INTERREG IIIC Východ

Přeměna uzavřené skládky

Celková cena: 4 500 000 €
Příspěvek EU: 3 240 000 €

„IUWMM (Integrated Urban Waste Management Model) (Model integrovaného nakládání s městským odpadem). Jednou z případových studií byla stará uzavřená skládka jižně od města Lipska (počet obyv.: 500 000). V minulosti zde bylo uloženo 3,8 milionů m³ odpadu. Skládka neodpovídala evropským nařízením, obzvláště s ohledem na ochranu spodní vody a emise skládkových plynů. Jako první krok byla zkoumána rizika pro životní prostředí. Poté byl navržen nový rozvoj skládky s ohledem na minimalizování množství výluhu prosakující ze skládky. Následně byla skládka pokryta uzavíracím systémem (26 ha) a poté kultivována.“

Frank Richter,
 Čištění města Lipsko, Podnik města Lipsko.
FRichter@SRLeipzig.de

INTERREG IIIB Baltické moře

Přizpůsobení se klimatickým změnám v regionu Baltické moře

Celková cena: 2 246 822 €
Příspěvek EU: 1 399 616 €

Přizpůsobování se klimatickým změnám hraje velmi důležitou roli v udržitelném územním rozvoji. „K přizpůsobení se klimatickým změnám v regionu Baltické moře“ je nejnovější výsledek celobaltických projektů přizpůsobování se klimatickým změnám, které byly prováděny pod vedením Geologického průzkumu Finska ve spolupráci s několika místními a regionálními orgány a výzkumnými instituty. Plodná interdisciplinární spolupráce umožnila městům jako Espoo ve Finsku a Gdansk v Polsku, aby zahrnuly přizpůsobení se klimatickým změnám do plánování budoucího využívání území.

Philipp Schmidt-Thomé,
 Geologický průzkum Finska (GTK)
philipp.schmidt-thome@gtk.fi
www.astra-project.org

„Práce pro regiony – regionální politika EU 2007–2013“

Nová brožura „Práce pro regiony. Regionální politika EU v letech 2007–2013“ je dostupná ve všech jazycích společenství. 36 stránková publikace vysvětluje, jak regionální politika EU pracuje a jak podporuje například dopravu, inovace, rozvoj životního prostředí a rozvoj měst v evropských regionech a městech. Spolupráce mezi regiony, vyhodnocení programů, audit, kontrola a požadavky publicity jsou dalšími aspekty zmíněné v publikaci. Číslo udává, kolik peněz (z fondů EU) bude utraceno 27 členskými zeměmi v budoucích letech a na co.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/pres_en.htm

Evropská komise, Generální ředitelství pro regionální politiku
Útvar B1 – Komunikace, informace, vztahy s třetími zeměmi
Avenue de Tervuren 41, B-1040 Brussels
Fax: (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-8197

© European Communities, 2008
Reprodukce je povolena za předpokladu, že je uveden zdroj.

Tištěno v Belgii

ÚŘAD OFICIÁLNÍCH PUBLIKACÍ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
L-2985 Luxembourg

Úřad pro úřední tisky
Publications.europa.eu